

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог Закона садржан је у члану 42. став 2. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06) према којем се прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређује законом, као и члану 97. став 1. тачка 2. у којем се наводи да Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права грађана.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни закон за спровођење Устава Републике Србије („Службени гласник Републике Србије”, број 98/06), у члану 15. одређује општи рок за усклађивање свих републичких позитивних прописа са новим Уставом Републике Србије – 31. децембар 2008. године.

Следствено наведеном, Министарство унутрашњих послова је у обавези да припреми Предлог закона о јединственом матичном грађана, обзиром да је важећи Закон о јединственом матичном броју грађана („Службени гласник СРС”, број 53/78, 5/83 и „Службени гласник РС”, број 5348/94 - др. закон) донет још у време постојања СФРЈ.

Очекује се да ће се применом нових законских решења у овој области постићи значајно ажурирање база личних података о грађанима, односно да ће се у већој мери изједначити подаци заведени у базама са стварним стањем.

Такође, Стратегија реформе јавне управе у Републици Србији, између осталог, предвиђа и модернизацију државне управе кроз развој електронских сервиса који ће грађанима омогућити да на бржи и једноставнији начин остварују права како на лична документа, тако и на корпус других права гарантованих Уставом и законима, при чему је један од основа размене података јединствени матични број грађана, који је јединствена и непоновљива ознака сваког грађанина.

На овај начин повећава се ефикасност рада државне управе, а у оквиру Споразума о стабилизацији и придуживању између ЕУ и Републике Србије, којим се наглашава циљ - обезбеђивање развоја ефикасне и одговорне јавне управе у Републици Србији.

Осим наведеног, употребом технолошких могућности штите се лични подаци грађана, повећава правна сигурност грађана приликом подношења захтева и остваривања права, као и спречава могућност злоупотреба.

Истовремено, Стратегија развоја е-Управе ће увести технолошке могућности ради остваривања права грађана поједностављивањем управних процедура и увођењем електронских сервиса, односно сервиса којима ће се повећати ефикасност јавне управе, а у циљу задовољења корисника, односно грађана, при чему је један од основа размене података, такође, јединствени матични број грађана.

Осим тога, овај Закон је повезан и са реализацијом пројекта "Бебо, добро дошла на свет", који, између осталог, има за циљ да олакша административну процедуру будућим родитељима приликом пријављивања новорођеног детета у званичну евиденцију.

Наиме, наведени пројекат, између осталог, предвиђа одређивање јединственог матичног броја грађана за новорођену децу, а потом и пријаву пребивалишта истих, пријаву на обавезно социјално осигурање и пријаву на РФЗО путем електронских сервиса, које се врше на основу јединственог матичног броја грађана.

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У члану 1. Нацрта Закона, јединствени матични број грађана је дефинисан као индивидуална и непоновљива ознака идентификационих података о грађанима.

У члану 2. Нацрта предвиђена је надлежност органа за одређивање матичног броја, односно организационих јединица Министарства унутрашњих послова. Матични број према Нацрту одређује се према месту уписа у матичну књигу рођених на територији Републике Србије, а држављанину који је уписан у матичну књигу рођених у дипломатском или конзуларном представништву Републике Србије у иностранству, матични број одређује надлежна организациона јединица Министарства унутрашњих послова у складу са овим Законом.

Овим чланом све категорије грађана, односно држављана Републике Србије добијају могућност да им буде одређен матични број. Поред тога грађани ромске националности који су накнадно уписани у матичне књиге рођених, самом чињеницом уписа у МКР стичу могућност да им се одреди ЈМБГ, који би био уписан у евиденције државних и других органа, а такође на основу тога могу остваривати друга законска права.

Увођењем одредбе да се матични број одређује како по службеној дужности, тако и по захтеву странке, где је упис у матичну књигу рођених основна релевантна чињеница, без обзира да ли се матична књига води у неком од места на територији Републике Србије или у дипломатско-конзуларном представништву Републике Србије у иностранству, као и да се матични број не одређује по пребивалишту односно боравишту грађана, доприноси лакшем ажурирању и вођењу евиденција о грађанима и то само на једном месту које је константно и непроменљиво, односно по месту рођења. Осим тога, а како грађани морају бити уписани у матичне књиге, за све грађане ће бити одређен матични број, а што је од важности како за њих, тако и за рад државних органа.

У члану 6. Нацрта Закона предвиђено је да је надлежни орган управе који води матичну књигу рођених, дужан да одмах по упису грађанина у матичну књигу рођених, а најкасније у року од 15 дана, достави извод из матичне књиге рођених са подацима о лицу коме се одређује матични број, надлежном органу ради одређивања матичног броја.

Такође је предвиђено да је надлежни орган за одређивање матичног броја дужан да одмах, а најкасније у року од 15 дана од дана одређивања матичног броја, обавести о томе орган управе који води матичну књигу рођених, у писаном и електронском облику, а који је дужан да одмах, а најкасније у року од 15 дана, податак о одређеном матичном броју спроведе у матичну књигу рођених, као и да о томе у електронском облику обавести орган који је одредио матични број о упису матичног броја у матичну књигу рођених.

На овај начин се омогућава тачност података и ажурирање података из евиденција Министарства унутрашњих послова и Министарства државне управе и локалне самоуправе.

Чланом 7. став 3. Нацрта Закона предвиђено је да се усвојеном детету, на захтев родитеља, може пасивизирати већ одређени и одредити нови матични број иако није дошло до промене података о детету (датум и место рођења, пол), а на основу којег се одређује матични број у складу са Законом. Овим се омогућава да дете које је усвојено и тиме стиче нови правни идентитет добије и нови матични број.

Такође, у члану 7. став 4. предвиђено је да се након одређивања новог матичног броја, претходно одређени матични број пасивизира, односно у евиденцији о матичним бројевима се евидентира као замењен новим и не може се користити у правном промету.

Чланом 8. прописано је да се погрешно одређен матични број пасивизира решењем и одређује се нови. Том приликом доноси се решење о пасивизацији матичног броја, у

евиденцији о матичним бројевима се евидентира као замењен новим и не може се користити у правном промету.

Такође, у члану 8. предвиђено је да, када је надлежни орган у Републици Србији одредио два или више матичних бројева, пасивизирају се касније одређени матични бројеви, осим ако је касније одређени матични број уписан у јавне исправе, што би на основу досадашње праксе било целисходно у смислу пасивизирања матичног броја који се не налази у јавним исправама, односно остављањем матичног броја који је уписан у јавне исправе грађана. Такође се пасивизирани матични број у евиденцијама о матичним бројевима евидентира као замењени новим и исти се не може користити у правном промету.

У члану 12. став 1. Нацрта Закона прописано је да матични бројеви, одређени на основу прописа који су важили пре ступања на снагу овог закона, а који се налазе у евиденцијама Министарства унутрашњих послова, важе и након ступања на снагу овог закона. У вези са тим грађани неће морати да замењују лична документа и да се излажу трошковима.

Држављанину Републике Србије коме није одређен матични број на основу прописа који су важили пре ступања на снагу овог закона, надлежни орган ће одредити матични број у складу са чланом 2. овог закона.

Уколико је у матичну књигу рођених уписан матични број одређен у некој од бивших Република СФРЈ, а од стране надлежног органа у Републици Србији постоји већ одређен матични број, надлежни орган управе који води матичну књигу дужан је да упише матични број одређен од надлежног органа у Републици Србији.

Уколико је грађанину матични број одређен у некој од бивших република СФРЈ, а од стране надлежног органа у Републици Србији истом није одређен матични број, надлежни орган управе који води матичну књигу дужан је да упише матични број одређен од надлежног органа у некој од бивших република СФРЈ.

У члану 13. прописано је да уколико више грађана поседује исти матични број, матични број се пасивизира грађанину коме је касније погрешно одређен, као и да грађанин коме је пасивизиран матични број не може пасивизирани матични број користити у правном промету.

У члану 14. став 1. прописано је да матични број који се налази у евиденцијама овог Министарства, одређен на основу прописа који су важили пре ступања на снагу овог закона, грађанину који није држављанин Републике Србије, надлежни орган ће пасивизирати по истеку важења личне карте.

Уколико грађанин из става 1. овог члана стекне држављанство Републике Србије, биће му активиран исти матични број који му је припадао до истека важења личне карте издате од стране надлежног органа у Републици Србији.

Овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Републике Србије.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.